

Két érdekes memoár van készülőben

Berchtold Lipót gróf, a világháború grófja emlékeztető külügyminisztere emlékiratban igazolni akarja magát és polemizál Hegedüs Lőránthall — Stefánia főhercegnő Rudolf trónörököséről és Vilmos excsászárról akar kutatásokat nyilvánosságra hozni

Bécs, december 1.

(A P. M. H. bécsi tudósítójától). A világháború befejezése után felvirágozott a memoir-irodalom. Ugy a győztes, mint legyőzött országok államférfiai és generálisai kötelességüknek tartották inkább önmagukkal, mint megszenvedett népekkel szemben, hogy megírják visszaemlékezéseiket és a történelmet saját személyük és cselekedeteik igazolása érdekében állítsák be.

Értesülésünk szerint Berchtold Lipót gróf, a világháború kitörésének szomorú emlékeztető külügyminisztere van elfoglalva memoárjainak leírásával.

Berchtold gróf emlékirataiban tisztáznia akarja magát azon vád alól, hogy őt terhelte a világháború kitörése és polemizálni fog Hegedüs Lőránthall, aki a „Pesti Hírlap” hasábjain több ízben megvádolta és avval vádolta, hogy Tiszát is ő kényszerítette a Szerbia elleni ultimátum elfogadására.

Berchtold gróf emlékiratai a jövő nyáron jelennek meg.

Lónyay Elemérné hercegnő, az egykori Stefánia trónörökösnek memoárjai újév után kerülnek nyilvánosságra egy müncheni cég kiadásában.

Néhány Rudolf trónörökös özvegyének memoárjai tulajdonképpen már szeptemberben kellett volna, hogy megjelenjenek, azonban néhány Habsburg-főherceg igyekezett rábírní Stefánia arra, hogy bizonyos részleteket töröljön. Ez az oka a megjelenés elhúzásának. Közben azonban megjelentek a tavaly elhunyt Koburg Lujának, a hercegnő nővérének emlékirata, amelyekben szó esik néhai Rudolf trónörökös haláláról: a mayerlingi tragédiáról is. Mivel Koburg Lujza közléseit Stefánia főhercegnő téveseknek tartja, elhatározta, hogy

nem enged a befolyásnak és visszaemlékezéseit eredeti, őszinte fogalmazásukban kiadja.

Az összes személyiségek, akik be voltak avatva a mayerlingi titokba, már a föld alatt pihennek. Ferenc József, Erzsébet királynő, Veeresa bárónő, Baltazzi gróf, Stockau gróf, Koburg Fülöp herceg, Hoyos gróf és Bratfisch kocsis már mind meghaltak.

Stefánia volt trónörökös az egyedüli, aki még él.

Azok, akiknek alkalmuk volt betekinteni a saját alatt lévő emlékiratokba, azt állítják, hogy a hercegnő szokatlan nyíltsággal írja meg szerencsétlen fiérének szerelmi életét és levelek alapján végképp leleplezi a mayerlingi tragédia titkait.

Stefánia főhercegnő emlékiratai politikai szenzációkat is ígérnek, amennyiben számos részlet tartalmaznak Rudolf trónörökös magyarországi terveiről és titkos megállapodásairól II. Vilmos excsászárral és más német fejedelmekkel.

Falusi könyvakció: „Magyar Barát”

A magyar nemzeti párt sajtófőnöksége jelenti: Egved Aladár kulturreferens a pártelnökök útján a következő felhívással fordult a falu népéhez: „Bizonyára tudomástok van már a Baráda után arról a nagy kulturmozgalomról, amelynek célja a magyar falunak felemelése s amely nemcsak a fej, de a szív és lélek művelődését is zászlajára írta. Egy kiváló magyar író szavaival élve szeretnénk úgy meglokní a magyar falut az élet, az alkotás, a szépség és gondolat felé, hogy az emberi baráda élére kerüljön. Amikor kulturál akarunk vinni a magyar falvakba, nem a XX. századnak csillogó, drága kulturájára gondolunk. Hiszen nem az a legkedvesebb gyűrű előttünk, amely a legcsillogóbb a legdrágább, hanem az a vékonyra kopott aranygyűrű, amely valaha édesapánk hűségének záloga volt; nem az a legértékesebb könyv előttünk, amely diszkóban, használatlanul ott tündöklök könyvtárunkban, hanem az a foszladozó táblájú kopott imakönyv, amely fölött valamikor édesanyánk keze volt összekulcsolva. Mi nem a XX. század csillogó kereteiben diszes, de valójában hazug kulturáját akarjuk a magyar falvak vérkeringésébe belevinni, hanem a magyar nemzet ezredéves ősi kulturáját, amelyben az istenfélelem, emberszeretet tiszta erkölcs, törhetetlen nemzeti hűség, a nemzeti szokásokhoz és hagyományokhoz való ragaszkodás voltak a fő alappillérek s amely kultúra összeforrasztotta akkor is a magyar lelkeket, mikor az ország részekre esett szét.

Az 1927-ik évben egy könyvakciót akarunk indítani falusi párthiveink részére. Egy körülbelül 100 oldalas kis könyvet akarunk minden falusi párthívünk családja asztalára odahelyezni a biblia mellé, hogy az elvezesse őt a magyar nép ezeréves történeti multjába, ahonnan az élet tanítómestere szól hozzá: mit kell és mit nem kell tennie, ha azt akarja, hogy éljen továbbra is; amely könyv felárja előtte a magyar irodalom kincsét házába, hogy fusson abból a legkisebb magyar szalmafédes viskóba is s továbbá megtanítaná

arra is, hogyan őrizze meg legdrágább kincsét: egészségét.

Ezt a könyvet csak úgy tudjuk kiadni, ha minden községi párttag vállalkozik arra, hogy minden hónapban megvásárolja. A könyv címe: Magyar barát, egy darab ára 2 korona lesz. Ne mondja azt senki, hogy a mai általános nyomorúságban nem bír új áldozatot hozni a magyar kultúra oltárán, mert egy hónapban, neked, magyar férfi, csak 1 deciméterről kell lemondanod, vagy egy pár cigarettáról, hogy lelketed tápláld hogy magyar életedet gyökereztesd meg abban a talajban, melyet magyar kultúrának neveznek. Egy hónapban csak 2 koronával olcsóbban öltöztess fel, te magyar nő, gyermeked testét s egy a lelkét öltöztetheted fel királyi palástba. Nézz belé gyermeked tankönyveibe: milyen keveset tanul nemzeted történelméről! Vajon fog-e tudni olyan áhitattal csüngení

dicső ősein, mint te, fogia-e tudni megsiratni az aradi tizenhármát, vagy fog-e tudni szemében a lelkesedés lángjával tekinteni március 15-re, ha mindezekről nem hall, nem olvas semmit?!

Mondjátok meg nekem ti, magyar szülők: a magatok és gyermekeitek lelke nem megéri-e azt a havi két koronát, amibe a magyar nemzeti érzés lángjait élesztgető könyv fog kerülni? Vagy nem ér-e meg néktek két koronát az, ha ebből a könyvből megtanuljátok, hogyan kell gyermekeiteket nevelni, hogy azok egészségesek legyenek és hogyan kell betegeiteket ápolni, hogy segítségre legvetelek azok felgyógyulásában?!

Gondolkozzatok... mérlegeljétek és úgy határozzatok!!

A könyv első száma képekkel illusztrálva januárban jelenik meg, ha elhatározástok a kiadást lehetővé teszi.”

Nem adják bérbe a csehszlovák államvasutakat

Angol-francia tőkeérdekeltség ajánlatot tett a vasutak átvételére — Részvénytársasággá szeretnék átalakítani az államvasutakat —

Prága, december 1. A baloldali sajtó már napok óta terjeszti a hírt, hogy a csehszlovák államvasutakat egy külföldi társaságnak bérbe akarják adni. A Právo Lidu már kétféle megírta, az államvasutakat külföldi tőke segítségével részvénytársasággá alakítják át, vagy pedig belöldi részvénytársaság venné át a vasutakat. A kérdés információk szerint egyáltalában nem aktuális. Igaz az, hogy külföldi érdekeltségek ezzel a tervvel elküldték képviselőiket Csehszlovákiába és javaslatot is tettek ily értelemben a kormánynak.

A vasutügyi minisztérium a javaslatokat — a baloldali sajtó értesülése szerint — nem utasította el kerekén. Egyes verziók szerint az utolsó ajánlatot egy angol-francia tőkeérdekeltség adta, azonban tárgyalásokra vele sem került sor. A kormány maga azonban erről a kérdéssel még hivatalosan egyáltalában nem szerzett tudomást. Az államvasutak tehát továbbra is az állam kezében maradnak, a kormány nem gondol sem a bérbeadásukra, sem pedig az eladásukra.

Rejtélyes merénylet a Prága-bécsi gyorsvonat ellen

Bécs, december 1. A Prága-bécsi gyorsvonat, amelynek menetrend szerint este 8 órakor kellett volna megérkeznie Bécsbe, csak több órai késés után futott be. Az utasok izgatottan beszéltek el, hogy a csehszlovák vonalon a gyorsvonat ellen merényletet kíséreltek meg. Prágából való elindulása után a vonat Český Brod közelében hirtelen nyílt pályán megállt. Az utasok nagy roppanást és recsenést hallottak, mintha a vonat kikapott volna. A vonat kísérő személyzete azonnal a baj keresésére indult és a mozdony alatt nehéz vasdarabokat talált, amelyek a sínparra voltak elhelyezve és amelyeket a mozdonyvezető észre sem vett, de csak az utolsó pillanatban tudta a vonatot befékezni és megállítani. A gép ennek dacára is oly hatalmas erővel futott a vasdarabokra, hogy a mozdony félre eltört és az első személykocsi is jelentősen megsemmisült. Az utasoknak az ijedségen kívül bajuk nem esett. A mozdonyról azonnal értesítették a vasutmenti csendőrségeket, a nyomozás azonban eddigelé nem járt eredménnyel.

Mulattató cseh rémlátomások az aggteleki cseppkőbarlang „stratégiai” szerepe miatt

A barlang mindkét kijáratát Csehszlovákia részére szeretnék megkaparintani — A Lidové Noviny kitalálása szerint a barlangon keresztül törtek be a magyar vörösek 1919-ben Gümörbe

Prága, december 1.

A külföldi turista és természetbarát, ha megnézi a Baedekert, egész biztosan megakad a szeme az Aggteleki-baradlai cseppkőbarlang leírásán. A Baedeker röviden azt írja, hogy Baradla világhírű cseppkőbarlang Aggtelek mellett és gyönyörű cseppkőszobrok láthatók benne, mint például a Mózes oltára, a Nagy terem a Paradicsom, a Böreger barlangja stb. Különben Európa egyik legnevezetesebb cseppkőbarlangja s hosszúságban csak az amerikai mamutbarlang mulja felül. A tüzetes feltárás alkalmával kőkorszakbeli emberi csontvázakat, eszközöket találtak benne.

Nos hát, ebben a Baradla-barlangban most új részleteket tártak fel s ezzel egyidejűleg

az aggzodalmasabb cseh szivekben óriási rémlátomások támadtak, mert a barlang szerintük nem egyéb, mint titkos átjáró, sőt talán — horribile dictu — rejtett stratégiai alagút Magyarország és Csehszlovákia között.

Nekünk még a régi háborúelőtti korszakból ismeretes az Aggteleki és a mellette fekvő majdnem 9 kilométer hosszú baradlai cseppkőbarlang. 1918-ban, amikor a nagyhatalmak piros ceruzával új határokat rajzoltak oda, csak azt tudták, hogy papíron könnyen lehet találmor meg húzni határvonalakat, de arra már nem volt kedvük, hogy a föld gyomrában is megjelöljék ezt a határpontot, ezért aztán

a barlang egész belső világát Magyarországának ítélték oda és kimondták, hogy az esetleg felfedezendő új barlangjárak is Magyarországot fogják illetni.

A cseh barlangkutatók, ugyálszik, csak most, nvoe év után jöttek rá arra a „szörnyű felfedezésre”, amit a határmenti lakosok és fináncok réges-régen tudnak, hogy

Csehszlovákiát Magyarországgal egy 8 és háromnegyed kilométer hosszú természetalkotta földalatti folyosó köti össze.

A kutatók Král Alajos vezetésével megállapították, hogy

a baradlai barlang Csehszlovákia alatt terül el, de a kijárat Magyarországon van.

Král hat kilométerre hatolt be a barlangba, amelynek emelete is van. Itt különböző tűzmaradékok, fazékokat, különböző felírásokat talált. Král nem törődve a szigorú határátlépési előírásokkal, utlevél nélkül átlépte a két állam földalatti határát és átvérgedve azon az elzáró torlaszon, amit a barlang belsejében Trianon dicsőségére emeltek, szebbnél-szebb cseppkőfaragványokat fedezett fel.

Azonban ezzel a felfedezéssel együtt napvilágot láttak a rémlátomások is.

A Lidové Noviny s a légionárius Národnj Osvobození ezekről a rémlátomásokról a következőket írja:

— Az a vélemény tartja magát, hogy a magyar bolsevik botlás alkalmával a vörösek ezen az átjárón keresztül jutottak be és támadták meg a csehszlovák hadsereget. A csehszlovák kő-társaság ki-vánhatná hogy engedjék át neki az egész barlangot, amennyiben ez a köztársaság területére esik. Mindkét lap követeli a barlang tüzetes átkutatását, mert fekvése „hadászati szempontból esetleg igen nagy jelentőségű” lehet.

A rémlátomások után meg vasvuk svő-zőve arról, hogy Baradla a Baedekerekből el fog tűnni, mert ezek miatt a bizonyos hadászati szempontok miatt alighanem el fogják zárni a turisták és természetbarátok elől a világhírű baradlai cseppkőcsodákhoz vezető utat.

HIREK

Rákóczi-ünnepély Prágában

A prágai magyar diákság december 5-én, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel a Német Házban (Graben 28) nagyarányú ünnepséget rendezt. Rákóczi Ferenc születésének 250-ik évfordulójának alkalmából. Az emlékünnepele a Nagyságos Fejedlem személyében lelkesítő ideált állít az idegenbe sodort magyar ifjúság elé, hogy nemzetszerelmében megtanoríthatatlan, de magyarságában egyetemes emberi célok hívó harcosa legyen.

Az ünnepély műsora a következő: 1. Prologus. Mondja Kessler Edgar. 2. Farkas Márta hegedűművész és Káliz Jenő zongoraművész magyar dalokat adnak elő. 3. Jankovics Marcell dr. ünnepi szónoklata. 4. Fehér Lajos kuruc verseket szaval. 5. Farkas Márta és Káliz Jenő magyar zenésze.

Jegyek elővételben kaphatók a P. M. H. szerkesztőségében s a diákházban 10, 5 és 3 koronás áron. A tiszta jövedelem a magyar diákségély-alapot növeli. A Rákóczi-ünnepély nemcsak a diákság, de az egész prágai magyar kolónia találkozója lesz. Szeretettel várják vendégül a magyar katonákat s a magyar kultúra minden más nemzetiségű barátját is.

— A magyar nemzeti párt új osztálytitkársága. Kassáról jelentik: A magyar nemzeti párt kassai körzetében a nagykaposi és bodroközi osztálytitkárságok mintájára most Szepsi székhellyel a szepsi-tornai járás részére is osztálytitkárságot szervezett, amelynek teendőit december 1-től Scholz Imre titkár látja el. Az új osztálytitkár hétfőn, szombaton és vasárnap Szepsiben, kedden Körtvélyesen, szerdán Tornagörgön, csütörtökön Tornán és pénteken Buzitán tart hivatalos órákat.

— Schreiber Aladár ipolysági apátplébános temetése. Ipolyságról jelentik: Schreiber Aladár ipolysági apátplébánost a múlt héten temették el nagy részvét mellett. A gyászszertartást Gärtler ipolynyéki esperes-plébános végezte nagy papi segédlettel. A házi be-szentelés után a templomba indult a menet, ahol gyászmise volt. Ezután megindult a grávszóló közönség a temetőbe, ahol Gärtler Pé-nes bucsuztatta el olártérsvéreitől és híveitől, majd Salkovszky Jenő dr. ügyvéd mondott szép bucsubeszédet.

— Elkobozták a Kassai Naplót. Kassai tudósítónk jelenté telefonon: A kassai Napló november 30-ai számát a nagyszilapi papirgyár megszüntetésével Szlovénzkó szánalmas ipari helyzetéről írt cikke miatt az államügyészség elkoboztatta.

— Szvatkó Pál dr. előadása Pozsonyban. Szvatkó Pál dr., lapunk belső munkatársa, november 30-án este az YMCA rendezésében előadást tartott Pozsonyban „Szabó Dezső, Európa és a magyarság” címen. Az előadás iránt mindenfelé érdeklődés mutatkozott s a kis terem zsúfolásig megtöltötte a közönség. Szvatkó Pál, mint az YMCA „magyar regény-írók” előadássorozatának első előadója, Szabó Dezső regényírói jelentőségét fejtegette. Rámutatott a magyar epikai tradíció hiányára s arra a gigászi törekvésre, mellyel Szabó Dezső ezt az epikai tradíciót pótolni igyekezett a nagy magyar regény megteremtésével. Azzal a regénnyel, mely Európa és a magyarság szintézise s mely epikailag akarja megoldani a magyar tragédia problémáját, ugyanazt, amit Ady Endre a lírában már másféleképpen megoldott. Szabó Dezső munkája egyelőre csak torzó, mert a regényíró sem első: adys, sem második: rousseau, sem harmadik: maniakus periódusában nem tudott kellő megoldásig emelkedni. Az előadást a hallgatóság meleg tapsal honorálta.

— Eljegyzés. Ifj. Lehoczky János barsendrői földbirtokos eljegyezte Pápay Imre nagykovácsi bérő kedves leányát, Arankát.

6041

— Ruszinszkói község, ahol száztizen-nég gyermeknek nincs iskolája. Munkács tudósítónk jelenti: A Munkács melletti Kerepec német nagyközség felekezeti iskolájának tanítóit az iskolügyi referátus szeptember elsején Máramarosba helyezte át. A község iskolája azóta tanító nélkül van. Száztizennégy iskolaköteles gyermek pedig iskola nélkül szaladgál. A lakosság hiába deputációzott mindenütt, ugyálszik, a tanügyi hatóságoknak nem fontos a német gyermekek oktatása. A község lakossága most Korláth Endre dr. nemzetgyűlési képviselőhöz fordul, akit ez ügyben közbenjárásra kér fel.

— A Tribunál hét szerkesztő felmondott. A Tribuna, amely eddig egy párton kívüli lap volt, átment a cseh agráriusok kezébe, ennek folytán politikai irányát is megváltoztatta. A politikai irányváltás következtében a következő szerkesztők mondtak fel: Kodátsák, Jise, Káser, Futter, Polacek Herben és Mítze. A történelmi országokban érvényben lévő törvények alapján ugyanis egy lap belmunkatársa, ha a lap politikai irányában változás történik, teljes felmondási idővel azonnal követelheti fizetésének kiszolgáltatását s a szerkesztőségből a felmondási idő betartása nélkül távozhat.

— Kolompár Sándor ismertnevű cimbalomművész naponta szólózik a prágai Kreuzl-pincében (Nekázánka 7.)